

УДК 351:614(100)

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.6.8>

Нікітенко Раїса Петрівна,

кандидат медичних наук, доцент,

доцент кафедри хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та онкології

Одеського національного медичного університету

ORCID ID: 0000-0003-4214-5534

ГЛОБАЛЬНІ ІНІЦІАТИВИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ СКРИНІНГУ В МАМОЛОГІЇ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

GLOBAL INITIATIVES AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF NATIONAL SCREENING PROGRAMS IN MAMMOLOGE: STATE-ADMINISTRATIVE ASPECT

У статті визначено роль глобальних ініціатив та їхній вплив на розвиток національних програм скринінгу в мамології з урахуванням державно-управлінського аспекту. Встановлено, що глобальні ініціативи сприяють стандартизації та гармонізації підходів до скринінгу та діагностики, що стимулює вдосконалення національних програм, адаптуючи їх до місцевих умов. Глобальні ініціативи в розвитку національних програм скринінгу в мамології, як складової профілактики, забезпечують низку важливих переваг для державного управління. Встановлено, що державне управління отримує значну вигоду від стандартизації підходів до скринінгу, що сприяє узгодженню національних стратегій з міжнародними стандартами та зниженню регіональних диспропорцій у медичному обслуговуванні. Наголошено на тому, що участь урядів у розробці та впровадженні скринінгових програм дозволяє інтегрувати ці ініціативи в загальну політику охорони здоров'я, покращуючи доступність і рівність медичних послуг для населення. Вказано на переваги міжсекторального партнерства при запровадженні глобальних ініціатив, що стимулює розвиток національних програм через співпрацю між урядовими структурами, медичними установами, громадськістю та приватним сектором. Зроблено акцент, що комплексний підхід, спрямований на покращення кадрової підготовки, інфраструктури та впровадження інновацій, підвищує ефективність управлінських рішень і забезпечує сталість скринінгових програм на довгострокову перспективу. З'ясовано, що врахування державно-управлінського аспекту має ключову роль у моніторингу та оцінці ефективності програм, що дозволяє коригувати стратегії з урахуванням фінансових можливостей країни, місцевого контексту, наявності/обмеження ресурсів, забезпечуючи максимальний вплив на здоров'я населення в контексті реалізації глобальних ініціатив. Зроблено висновок, що глобальні ініціативи мають значний вплив на розвиток національних програм скринінгу, покращуючи доступ до медичних послуг та підвищуючи його ефективність.

Ключові слова: глобальні ініціативи, національні програми скринінгу, скринінг в мамології, державне управління, міжсекторальне партнерство, моніторинг та оцінка ефективності програм.

The article defines the role of global initiatives and their impact on the development of national screening programs in mammology, taking into account the state-administrative aspect. Global initiatives have been established to standardize and harmonize approaches to screening and diagnostics, which stimulates the improvement of national programs, adapting them to local conditions. Global initiatives in the development of national screening programs in mammology, as a component of prevention, provide a number of important advantages for public administration. It is established that public administration receives significant benefits from standardizing approaches to screening, which contributes to the reconciliation of national strategies with international standards and reducing regional disproportions in health care. It is emphasized that the participation of governments in the development and implementation of screening programs allows you to integrate these initiatives into a general health care policy, improving the availability and equality of medical services to the population. The advantages of the intersectoral partnership in the introduction of global initiatives are indicated, which stimulates the development of national programs through cooperation between government agencies, medical institutions, the public and the private sector. The emphasis is that a comprehensive approach aimed at improving personnel training, infrastructure and innovation, increases the efficiency of management decisions and ensures the constancy of screening programs for the long term. It has been found that the state-administrative aspect has a key role in monitoring and evaluating programs, which allows you to adjust the strategies taking into account the country's financial capabilities, local context, availability/limiting resources, providing maximum impact on the health of the population in the context of global initiatives. It is concluded that global initiatives have a significant impact on the development of national screening programs, improving access to medical services and increasing its effectiveness.

Key words: global initiatives, national screening programs, mammology screening, public administration, intersectoral partnership, monitoring and assessment of programs efficiency.

Постановка проблеми. Рак молочної залози є найпоширенішим онкологічним захворюванням у світі та основною причиною смертності від раку серед жінок. Водночас, спостерігається значна нерівність у доступі до діагностики та лікування цієї патології, особливо в країнах із низьким та середнім рівнем доходу. Зростаючі виклики неінфекційних захворювань, зокрема раку молочної залози, вимагають активних заходів та узгоджених дій на глобальному, регіональному та національному рівнях. Вперше питання щодо об'єднання зусиль на глобальному рівні було висвітлено в Резолюції 58.22 Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я 2005 року, а також підкріплене Резолюцією 70.12 та Глобальним планом дій з неінфекційних захворювань у 2017 році, де однією з основних тем стала необхідність визначення пріоритетів раку в рамках всеосяжного Національного плану боротьби з раком (NCCP) [9].

Одним із ключових напрямів боротьби з раком молочної залози є впровадження ефективних національних програм скринінгу. Міжнародне партнерство з контролю раку (ICCP), створене у 2012 році, об'єднує організації, які підтримують країни у плануванні та реалізації програм боротьби з раком, сприяючи впровадженню Глобального плану дій з неінфекційних захворювань. Глобальні ініціативи відіграють важливу роль у розбудові систем скринінгу через стандартизацію методів, надання ресурсів, обмін передовим досвідом та розробку адаптованих стратегій для різних країн [1]. Інтеграція міжнародного досвіду у національні політики сприяє підвищенню ефективності державного управління у сфері охорони здоров'я. Це забезпечує сталий розвиток системи медичної допомоги, зменшує тягар онкологічних захворювань та сприяє підвищенню рівня виживаності пацієнтів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У зарубіжних науково-прикладних джерелах проблематика визначення ролі глобальних ініціатив та їх впливу на розвиток національних програм скринінгу в мамології є предметом численних досліджень, які розглядають це питання з різних аспектів і в різні часові періоди. Зокрема, наголошено: на провідній ролі Міжнародної мережі скринінгу раку молочної залози (IBSN), що сприяє обміну інформацією та спільним зусиллям, спрямованим на посилення моніторингу та оцінки програм скринінгової мамографії на міжнародному рівні, порівнюючи різноманітні підходи до впровадження комплексних програм, їх ефективність та результати, що сприяє кращому розумінню ефективного надання послуг скринінгу у глобаль-

ному контексті [6]; впливі глобальних ініціатив на розвиток європейських програм скринінгу раку молочної залози, який полягає в стандартизації методів, обміні передовим досвідом і даними, а також у наданні інструментів для оцінки ефективності через пілотні проєкти та концептуальні моделі, розробці адаптованих стратегій національних програм з урахуванням специфіки кожної країни та системи охорони здоров'я [11]; на необхідності розширення глобального впливу на розвиток скринінгових програм в мамології через розробку нових моделей стратифікації ризиків та адаптованих стратегій скринінгу для країн світу, що дозволять збалансувати ефективність і економічну доцільність програм на основі інтеграції управлінських та політичних зусиль для оптимізації витрат та покращення результатів скринінгу на національному рівні, беручи до уваги глобальні рекомендації та міжнародний досвід [7]. Сучасні дослідження вказують на необхідність подальшого визначення пріоритетів боротьби з раком у рамках всеосяжного плану, враховуючи зміни глобального контексту національних планів боротьби з раком. Вказано на впливі глобальних ініціатив в межах Міжнародного партнерства з боротьби з раком (ICCP), яке забезпечує активізацію зусиль багатосекторальних зацікавлених сторін для підтримки міністерств охорони здоров'я в розробці та впровадженні національних планів боротьби з раком, зміцнення систем охорони здоров'я через конкретні заходи, в тому числі в контексті реалізації цих планів для досягнення суттєвого прогресу в боротьбі з раком [9].

Мета статті полягає у визначенні ролі глобальних ініціатив та їхнього впливу на розвиток національних програм скринінгу в мамології з урахуванням державно-управлінського аспекту.

Виклад основного матеріалу. Рак молочної залози є найпоширенішим онкологічним захворюванням у світі та основною причиною смерті від раку серед жінок. Воно непропорційно вражає людей у країнах з низьким та середнім рівнем доходу, де доступ до якісних медичних послуг залишається обмеженим. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі -ВООЗ), в країнах з високим рівнем доходу п'ятирічна виживаність перевищує 90%, тоді як в Індії вона становить лише 66%, а у Південній Африці – 40%. Подолання цієї нерівності вимагає системного підвищення доступності до ресурсів та якісних послуг [5].

У 2021 році ВООЗ започаткувала Глобальну ініціативу з боротьби з раком молочної залози (GBCI), яка об'єднує зацікавлені сторони спіль-

ною метою: знизити захворюваність на 2,5% на рік та зберегти 2,5 мільйона життя протягом 20 років. GBCI містить три основні стратегії для досягнення цілей: зміцнення здоров'я та раннє виявлення (просвітницька діяльність у сфері охорони здоров'я для підвищення обізнаності про ознаки та симптоми, а також про важливість раннього виявлення та лікування); своєчасна діагностика (інформування громадськості та медичних працівників про ознаки та симптоми раннього раку молочної залози); та комплексне лікування раку молочної залози (централізовані послуги та лікування раку молочної залози [5].

Глобальна ініціатива з боротьби з раком молочної залози ґрунтується на операційному підході, а визначені стратегії, доцільні для врахування при розробці національних програм боротьби з раком у різних країнах. Подолання нерівності в результатах лікування цієї хвороби вимагає системного покращення доступу до якісних медичних послуг з урахуванням наявних ресурсів [10].

У практичному вимірі реалізація Глобальної ініціативи базується на міжсекторальному партнерстві, сприянні сталому розвитку потенціалу, впровадженні інновацій та використанні даних для моніторингу й ухвалення рішень. ВООЗ має на меті надати урядам рекомендації щодо зміцнення систем виявлення, діагностики та лікування раку молочної залози, що сприятиме підвищенню їхнього потенціалу в боротьбі з іншими видами раку. У цьому напрямку ВООЗ здійснює активну співпрацю з установами ООН та іншими партнерськими організаціями, що передбачає об'єднання зацікавлених сторін (співпраця глобальних партнерів у робочі групи для над трьома основними стратегіями GBCI); оперативне керівництво (розробка технічного пакету для керівництва впровадження Ініціативи через спільні навчальні платформи та дотримання таких етапів як: оцінка, планування, впровадження та моніторинг); взаємодія з країнами (використання політичної волі для генерування дій на глобальному, регіональному та місцевому рівнях шляхом зміцнення партнерств та інтеграції вже наявних онкологічних ініціатив) [10].

У 2024 році в межах Глобальної ініціативи Департамент неінфекційних захворювань, інвалідності та реабілітації ВООЗ запропонував технічний документ, що описує персоналізоване втручання, засноване на доказах. Воно спрямоване на те, щоб допомогти пацієнтам орієнтуватися в складних системах лікування раку та своєчасно отримувати необхідну допомогу, особливо в умовах обмеженої доступності медичних послуг, фрагментованих

систем охорони здоров'я та соціально-економічних бар'єрів, які заважають ранньому виявленню та лікуванню. У документі зазначено, що така модель покращує показники скринінгу раку, скорочує час до встановлення діагнозу та повторних госпіталізацій, підвищує прихильність до лікування, покращує процес прийняття рішень і рівень обізнаності пацієнтів щодо лікування, а також сприяє їхній задоволеності медичною допомогою та загальній якості життя. Впровадження програм навігації пацієнтів, адаптованих до конкретних національних умов, може значно сприяти досягненню загальної мети Глобальної ініціативи з боротьби з раком молочної залози, яка полягає у зниженні рівня смертності від цієї хвороби в усьому світі завдяки ранній діагностиці та забезпеченню можливості проходження повного курсу комплексного лікування [8].

Політика навігації пацієнтів із раком молочної залози відіграє важливу роль у покращенні якості надання медичних послуг та доступу до лікування. Її інтеграція у національні програми боротьби з раком або включення до стратегій, настанов та планів дій щодо раку молочної залози сприятиме ефективнішій організації медичної допомоги. Важливим аспектом є забезпечення синергії цієї політики з іншими ініціативами у сфері охорони здоров'я, а також її узгодженість із загальною структурою системи медичних послуг. Розроблена політика навігації пацієнтів здатна забезпечити збалансований підхід до їхнього супроводу на всіх етапах лікування, що дозволить ефективно задовольняти потреби як пацієнтів, так і медичних установ. Це сприятиме рівному доступу до послуг, підвищенню якості медичної допомоги та економічній ефективності програм [8].

Особливий акцент робиться на партнерстві та співпраці з усіма зацікавленими сторонами, включно з організаціями, що працюють у сфері онкології, представниками постраждалих громад та пацієнтськими спільнотами. Такий підхід дозволяє не лише забезпечити їхню активну участь у розробці та впровадженні програм, а й зробити систему навігації пацієнтів більш адаптованою до реальних потреб суспільства. Завдяки комплексному підходу до формування політики навігації можна значно покращити ефективність боротьби з раком молочної залози [8].

Політика навігації пацієнтів з раком молочної залози є важливим компонентом сучасних систем охорони здоров'я, що сприяє покращенню доступу до медичних послуг, підвищенню якості лікування та оптимізації онкологічного континууму. Їх ефективна реалізація передбачає врахування низки ключових елементів [8]:

1. Визначення навігації пацієнтів у системі охорони здоров'я. Формування чітких підходів до навігації пацієнтів з урахуванням національного контексту та особливостей системи охорони здоров'я. Визначення ролі клінічних та неклінічних навігаторів, а також використання партнерств із громадянським суспільством для забезпечення ефективної взаємодії між різними учасниками процесу лікування.

2. Розподіл ролей і компетенцій пацієнтських навігаторів. Чітке визначення функцій навігаторів на всіх рівнях системи охорони здоров'я, включаючи всі рівні медичної допомоги. Встановлення механізмів керівництва та відповідальності за реалізацію навігаційних послуг.

3. Інтеграція навігаційних послуг у систему медичної допомоги. Навігаційні послуги мають бути рівномірно інтегровані у всі ланки медичної допомоги, що дозволить створити ефективну систему взаємодії між клінічними спеціалістами та пацієнтами. Важливо забезпечити належне навчання, ресурсне забезпечення та оцінку ефективності навігаційних послуг.

4. Навчання, акредитація та контроль якості. Розробка та впровадження механізмів навчання і професійної підготовки навігаторів пацієнтів, що гарантуватиме їхню компетентність та відповідність міжнародним стандартам. Запровадження систем акредитації та оцінки якості роботи навігаційних служб.

5. Оцінювання та моніторинг ефективності навігаційних служб. Визначення інструментів оцінювання, розробка стандартних операційних процедур та механізмів звітності для забезпечення ефективного контролю роботи системи навігації пацієнтів.

6. Фінансування та сталий розвиток. Формування стійкої фінансової моделі для підтримки та розширення навігаційних програм у довгостроковій перспективі. Забезпечення належного розподілу ресурсів для ефективної роботи служби навігації.

7. Дослідження та інновації. Сприяння науковим дослідженням, спрямованим на вдосконалення навігаційних послуг, підвищення ефективності системи охорони здоров'я та покращення досвіду пацієнтів [8].

Ініціатива Європейської комісії з раку молочної залози (European Commission Initiative on Breast Cancer, ECIBC) спрямована на створення єдиних високих стандартів якісної медичної допомоги для всіх країн Європейського Союзу. Основна мета ECIBC – забезпечення рівного доступу до ефективного скринінгу, діагностики та ліку-

вання раку молочної залози, що ґрунтується на наукових доказах і найкращих клінічних практиках. Організовані програми скринінгу мамографії є ключовим інструментом у ранньому виявленні та зниженні смертності від раку молочної залози. Ефективність таких програм підтверджена численними науковими дослідженнями та підтримується міжнародними організаціями, зокрема BOO3, Європейською комісією та Міжнародним агентством з дослідження раку (IARC). Водночас успішне впровадження скринінгових програм потребує врахування місцевого контексту, економічної ефективності та потенційних бар'єрів [3].

Група розробки керівних принципів ECIBC (GDG) зазначає, що реалізація скринінгових програм повинна враховувати наступні аспекти [3]:

- місцевий контекст: адаптація міжнародних рекомендацій до конкретних умов країни може підвищити ефективність програм, локальні дані допомагають оцінити доцільність і можливий вплив скринінгу;

- цільові вікові групи: скринінгові програми слід орієнтувати на вікові групи, для яких доведена ефективність мамографічного обстеження;

- інформаційна підтримка: підвищення рівня обізнаності населення є важливим компонентом ефективного скринінгу [3].

Рекомендації ECIBC повністю узгоджуються з міжнародними ініціативами, спрямованими на покращення скринінгу та раннього виявлення раку молочної залози. Всесвітня організація охорони здоров'я активно підтримує впровадження організованих програм у країнах із відповідними ресурсами, забезпечуючи доступність та якість онкологічної допомоги. Європейська комісія розробила стандарти якості скринінгу та діагностики, що виступають орієнтиром для національних стратегій боротьби з раком. Крім того, Міжнародне агентство з дослідження раку (IARC) підтверджує ефективність таких програм у зниженні смертності та наголошує на необхідності їх масштабного впровадження в системи охорони здоров'я різних країн [3].

Також зроблено наголос на комплексному підході, що поєднує міжнародний досвід та адаптацію до місцевих умов, сприятиме підвищенню ефективності скринінгових програм та зниженню рівня смертності від раку молочної залози в усьому світі [3].

У цьому контексті важливу роль відіграє Європейський план боротьби з раком (2021), який є пріоритетним напрямом у сфері охорони здоров'я Європейської комісії. Цей план є ключовим елементом у формуванні спільного бачення та пропо-

нує новий комплексний підхід до профілактики, діагностики, лікування та догляду за хворими на рак. Його реалізація передбачає заходи, що охоплюють різні сфери політики: охорону здоров'я, соціальну підтримку, освіту, екологію, зайнятість та навіть сільське господарство та енергетику [4].

Основна увага приділяється профілактиці, яка спрямована на зменшення основних факторів ризику, включаючи вживання тютюну, алкоголю, забруднення довкілля та вплив небезпечних речовин. Однією з головних цілей є зниження рівня споживання тютюну до менш ніж 5% населення ЄС до 2040 року. Кампанія «HealthyLifestyle4All» сприятиме формуванню здорових звичок, зокрема правильного харчування та фізичної активності. Раннє виявлення раку є ще одним важливим напрямком, що передбачає покращення доступу до скринінгових програм, зокрема для виявлення раку молочної залози, шийки матки та колоректального раку. До 2025 року планується забезпечити доступність скринінгу для 90% громадян ЄС, які підлягають такому обстеженню. У рамках цієї ініціативи буде створено нову систему скринінгу, підтриману Європейським Союзом [4].

Діагностика та лікування раку покликані покращити доступ пацієнтів до інтегрованої та комплексної онкологічної допомоги. Важливим завданням є подолання нерівності в отриманні медичних послуг та лікарських засобів у різних країнах і регіонах. До 2030 року передбачається, що 90% пацієнтів матимуть доступ до Національних комплексних онкологічних центрів, які будуть взаємопов'язані через єдину мережу ЄС. Окремий акцент зроблено на покращенні якості життя людей, які живуть із раком або подолали цю хворобу. Особлива увага приділяється реабілітації та підтримці у разі рецидиву або метастатичного захворювання, соціальній інтеграції та реінтеграції в професійне середовище. У цьому контексті розпочнеться реалізація ініціативи «Краще життя для онкохворих», яка сприятиме подальшій підтримці пацієнтів та покращенню їхнього добробуту [4].

У 2021 році в межах Європейського плану боротьби з раком було створено Реєстр онкологічної нерівності, який покликаний відстежувати тенденції та виявляти розбіжності у доступі до діагностики, лікування та догляду серед держав-членів і регіонів Європейського Союзу. Цей інструмент дозволяє оцінити ефективність національних політик, а також сприяти розробці цільових стратегій для усунення диспропорцій у системах охорони здоров'я. Для фінансування цих ініціатив Європейська комісія виділяє 4 мільярди

євро через програми EU4Health, Horizon Europe та «Цифрова Європа». Програма EU4Health спрямована на зміцнення медичних систем та покращення доступу до медичних послуг, Horizon Europe підтримує наукові дослідження та інновації у сфері онкології, а «Цифрова Європа» сприяє інтеграції цифрових технологій у діагностику та лікування онкологічних захворювань [4].

Зменшення тягаря раку та неінфекційних захворювань (НІЗ) у Європі вимагає впровадження комплексних і скоординованих стратегій, що враховують детермінанти здоров'я. Особливий акцент робиться на ефективній політиці, соціальних факторах і персональних ризиках, які впливають на рівень захворюваності та смертності. У березні 2024 року в межах Глобальної ініціативи ВООЗ щодо раку молочної залози (GBCI) відбувся перший неформальний форум партнерів. Він став ключовою платформою для підвищення обізнаності про ініціативу, визначення стратегічних напрямів її реалізації та зміцнення міжнародного партнерства. Учасники обговорювали питання відповідальності, підзвітності та ефективної комунікації як ключових чинників для забезпечення спільного підходу до боротьби з раком молочної залози [13].

Наступним важливим етапом стала організація другого форуму партнерів GBCI, що відбувся після стратегічних консультацій, картографування партнерських відносин та аналізу потреб. Його метою було обговорення досягнутого прогресу та узгодження подальших кроків у реалізації ініціативи. Форум партнерів GBCI надав можливість учасникам оцінити результати, досягнуті від часу першої зустрічі у березні 2024 року, та окреслити подальші пріоритетні кроки. Основні завдання форуму включали [13]:

- обмін досвідом, результатами партнерських відносин та аналіз викликів і можливостей у сфері профілактики й контролю раку молочної залози;
- визначення ключових пріоритетів і формування плану дій на основі виявлених потреб та викликів;
- використання партнерських зв'язків GBCI для зміцнення глобальної відповідальності та інтеграції ініціатив у національні стратегії боротьби з НІЗ;
- посилення співпраці, координації та обміну знаннями серед партнерів, що сприятиме ефективному впровадженню GBCI [13].

Під час Форуму було визначено стратегічні пріоритети для подальшої реалізації ініціативи, зокрема: необхідність посилення міжсекторального співробітництва для забезпечення комп-

лексного підходу до боротьби з раком молочної залози; удосконалення механізмів підзвітності та розробка ефективних стратегій моніторингу результатів; впровадження інноваційних методів профілактики, діагностики та лікування раку молочної залози. Завдяки злагодженій роботі партнерів GBCI продовжить розвивати ефективну та стійку глобальну систему профілактики й контролю цього захворювання [13].

Захід BOO3-GBCI, який відбувся у жовтні 2024 року в межах місяця обізнаності про рак молочної залози, представив технічний документ «Навігація пацієнта для раннього виявлення, діагностики, лікування раку молочної залози», а також презентував Портал дій щодо знань Глобальної ініціативи з питань раку молочної залози. Також було учасниками було зроблено наголос на посиленні адвокації прийняття країною Глобальної ініціативи щодо боротьби з раком молочної залози та доцільності визначення пріоритетності її впровадження в національній системі охорони здоров'я для покращення результатів лікування раку молочної залози [12].

BOO3 підкреслює важливість профілактичної складової програм скринінгу в мамології, зазначаючи, що в країнах з високим рівнем доходу вдалося значно знизити смертність від раку молочної залози. З 1980-х до 2020 року стандартизована смертність зменшилася на 40%, що стало можливим завдяки впровадженню ефективних стратегій боротьби з цим захворюванням. Країни, які досягли таких результатів, знижують смертність на 2–4% щорічно, що підкреслює значення комплексного підходу до покращення систем охорони здоров'я та доступу до перевірених методів лікування [2].

Глобальні ініціативи сприяли створенню надійних маршрутів направлення від закладів первинної медичної допомоги до спеціалізованих онкологічних центрів, що стали основою для лікування різних видів раку, таких як рак молочної залози, шийки матки, легенів, колоректальний рак та рак передміхурової залози. Цей підхід, заснований на оптимізації медичних маршрутів, дозволяє ефективно лікувати онкологічні захворювання та є важливим елементом розвитку національних програм скринінгу та лікування раку. Рак молочної залози, як індексне захворювання,

демонструє успішні моделі лікування, які можуть бути адаптовані для інших видів раку, покращуючи ефективність глобальних стратегій боротьби з цією хворобою [2].

Реалізація глобальних ініціатив впливає на розвиток ефективної та стійкої глобальної системи профілактики, а також знаходить своє відображення в національних програмах скринінгу в мамології як складової профілактики в сфері охорони здоров'я.

Висновки. Узагальнюючи, можна зазначити, що роль глобальних ініціатив у розвитку національних програм скринінгу в мамології з урахуванням державно-управлінського аспекту проявляється через кілька ключових вимірів. Стандартизація та гармонізація підходів глобальних ініціатив сприяє встановленню міжнародних стандартів для скринінгу та діагностики, що стимулює вдосконалення національних програм, адаптуючи їх до місцевих умов. Важливим аспектом є підвищення доступності та рівності, оскільки глобальні ініціативи акцентують на забезпеченні рівного доступу до медичних послуг для всіх жінок, що спонукає національні уряди інтегрувати скринінгові програми в системи охорони здоров'я, зокрема в країнах з обмеженими ресурсами.

Особливу увагу приділено підтримці медичних працівників через освітні програми, що підвищують їхні знання та кваліфікацію в галузі раннього виявлення раку молочної залози, що позитивно впливає на ефективність скринінгу. Інновації та використання сучасних технологій для діагностики та моніторингу дозволяють національним програмам підвищити точність скринінгу. Глобальні ініціативи також сприяють залученню міжнародного фінансування для покращення інфраструктури охорони здоров'я, що особливо важливо для країн з обмеженими фінансовими можливостями. Зроблено наголос на важливості моніторингу та оцінки ефективності програм, що дозволяє вдосконалювати стратегії виявлення та лікування, адаптуючи їх до змін в умовах ризиків та кризових явищ. Отже, глобальні ініціативи значно впливають на розвиток національних програм скринінгу, покращуючи доступ до медичних послуг, підвищуючи ефективність скринінгу та рівність можливостей для жінок у боротьбі з раком молочної залози.

REFERENCES:

1. About the Partnership. International Cancer Control Partnership. Retrieved from <https://www.iccp-portal.org/about-partnership-0>
2. Breast cancer. World Health Organization. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/breast-cancer>
3. European guidelines on breast cancer screening and diagnosis. (2017). European Commission. Retrieved from <https://cancer-screening-and-care.jrc.ec.europa.eu/en/ecibc/european-breast-cancer-guidelines>

4. Europe's Beating Cancer Plan: A new EU approach to prevention, treatment and care. (2021). European Commission. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_342
5. Global breast cancer initiative implementation framework: assessing, strengthening and scaling-up of services for the early detection and management of breast cancer. Executive summary. (2023). World Health Organization. Retrieved from <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/365784/9789240067134-eng.pdf?Sequence=1>
6. Klabunde, C.N., Ballard-Barbash, R. (2008). Evaluating Population-Based Screening Mammography Programs Internationally. *Semin Breast Dis.*, 10 (2), 102-107. Retrieved from <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC2390929/>
7. Luo, C., Wang, L., Zhang, Yu., Lu, M., Lu, B., Cai, J., Chen, H., Dai, M. (2022). Advances in breast cancer screening modalities and status of global screening programs. *Chronic Diseases and Translational Medicine*, 8 (2), 112-123. Retrieved from <https://doi.org/10.1002/cdt3.21>
8. Patient navigation for early detection, diagnosis and treatment of breast cancer: technical brief. (2024). Geneva: World Health Organization. Retrieved from <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/379225/9789240100954-eng.pdf?Sequence=1>
9. Romero, Ya., Tittenbrun, Z., Trapani, D., Given, L., Hohman, K., Cira, M.K., et al. (2025). The changing global landscape of national cancer control plans. *The Lancet Oncology*. 26 (1). Retrieved from [https://doi.org/10.1016/S1470-2045\(24\)00405-4](https://doi.org/10.1016/S1470-2045(24)00405-4)
10. The Global Breast Cancer Initiative. (2022). World Health Organization. Retrieved from https://cdn.who.int/media/docs/default-source/documents/health-topics/cancer/the-global-breast-cancer-initiative-flyer-june-2022.pdf?Sfvrn=c4756174_3&download=true
11. Turnbull, E., Priaux, J., Ravesteyn, N.T., Heinävaara, S., Siljander, I., Senore, C., Segnan, N., Vokó, Z., Hagymásy, J., Jarm, K., Veerus, P. Koning, H. J., McKee, M.A. (2018). A health systems approach to identifying barriers to breast cancer screening programmes. Methodology and application in six European countries. *Health Policy*, 122 (11), 1198-1205. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2018.08.003>
12. Webinar to launch the Technical Brief on Patient Navigation for Early Detection, Diagnosis and Treatment of Breast Cancer. (2024). World Health Organization. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/events/detail/2024/10/15/default-calendar/webinar-to-launch-the-technical-brief-on-patient-navigation-for-early-detection--diagnosis-and-treatment-of-breast-cancer>
13. WHO Global Breast Cancer Initiative: Second Informal Partners' Forum. (2024). World Health Organization. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/events/detail/2024/12/05/default-calendar/who-global-breast-cancer-initiative--second-informal-partners--forum>